

Gaan voor Goud

Jeanette de Korte

Leer en leven

In het Nederlands Dagblad van zaterdag 17 november verscheen een onderzoek onder predikanten over de vraag: “Mag samen wonen wel of niet in onze (gereformeerde) kerk?”. Door dit artikel ben ik opnieuw aan het denken gezet over het thema ‘samenwonen of trouwen’. Het houdt mij persoonlijk bezig, maar ook als stichting ‘Ruimte voor je Relatie’ bezinnen we ons op dit vraagstuk. In mijn kerkelijke gemeente is samenwonen overigens ‘not done’. Een even interessant gegeven is dat een aanzienlijk deel van de jongeren in onze kerk(en) niet als maagd het huwelijk in gaat.¹ Dus samenwonen wordt niet toegestaan; evenmin seks voor het huwelijk. Maar er blijkt verschil in leer en leven.

Dit vraagstuk in onze cultuur

De discussie over samenwonen is buiten de kerk is een gepasseerd station. En zoals met de meeste ontwikkelingen die buiten de kerk beginnen ... zo’n 30 jaar later staat die verandering ook bij ons voor de kerkdeur. Hebben we ons door deze ontwikkeling laten verrassen? Wat is onze reactie daar op? Een andere belangwekkende vraag is: “Wat is er met alle andere ontwikkelingen gebeurd die buiten de kerk in onze cultuur en maatschappij begonnen zijn en dertig jaar later onze kerk binnen kwamen?” Het antwoord is even onthutsend als vanzelfsprekend... wij nemen 90 % van deze veranderingen over en slechts het tijdstip waarop de verandering door de kerk wordt overgenomen, verschilt. Wij ademen elke dag de cultuur in, sterker nog ... wij zijn cultuurdragers, ook als christen.

Wij nemen 90 % van de veranderingen over en slechts het tijdstip waarop de verandering door de kerk wordt overgenomen, verschilt.

En er zijn natuurlijk met behulp van onderzoeken tal van cultuurbeschrijvingen beschikbaar.² Enkele cultuurkenmerken zijn:

- Grenzen en normen die meer individueel dan collectief zijn samengesteld.
- Waar mensen wel degelijk religieus georiënteerd zijn, maar niet de Bijbel als uitgangspunt nemen.
- Waar genderidentiteit en de daarbij horende rolpatronen onduidelijker zijn.
- Waar veel individuele en weinig collectieve verantwoordelijkheid is.

Maar ook:

- Waar woorden als liefde en trouw een romantisch ideaal zijn, maar in het dagelijks leven lastiger zijn dan we zouden willen.

¹ LCJ - Een onderzoek dat in 2008 heeft plaatsgevonden in de rechterflank van de CGK en waar ruim 3300 jongeren hun medewerking aan hebben verleend.

² Grenzeloze generatie, Frits Spangenberg & Martijn Lampert, 2010

In mijn beperkte waarneming hobbelen we in onze kerken een beetje achter de cultureel maatschappelijke ontwikkelingen aan en zijn er in de samenleving al lang en breed structuren gebouwd om deze ontwikkelingen te faciliteren (zoals bijvoorbeeld het samenlevingscontract). En ja, dan pas gaan wij als kerken een antwoord verzinnen op de ontwikkelingen die op ons af komen.

Dit vraagstuk hoort bij onze generatie en elke generatie heeft zijn eigen dilemma's

Als onze jongeren andere beslissingen en keuzes maken dan de oudere garde is dat mijns inziens min of meer vanzelfsprekend. Zo maakt elke generatie weer eigen keuzes. De keuze van mijn generatie was: "Hoe gaan wij als man en vrouw zorg en werk verdelen?" Vrouwen meer aan het werk, mannen waar mogelijk, minder aan het werk. En de generatie boven mij trouwde voor het eerst 'gemengd'; gereformeerd met hervormd en rijk en ontwikkeld, met arm en eenvoudig. Elke nieuwe weg die we gaan, betekent winst én verlies. In gesprek met jongeren hoor ik de volgende afwegingen:

- Hij had al een huis en we willen graag bij elkaar zijn.
- We hebben geen geld voor een feest en we willen sparen voor de grote dag.
- Mijn ouders zijn gescheiden en ons huwelijk levert gedoe op. Wie moet waar vooraan in de kerk staan?
- Wat is eigenlijk het verschil als je wel seks hebt maar nog niet getrouwd bent of dat je gaat samen wonen. Dat maakt toch eigenlijk helemaal niets uit. Zeg nou zelf!
- Tussen een huwelijkssluiting en een samenlevingscontract zit feitelijk geen verschil.

Kortom tal van overwegingen die voor deze generatie bewust dan wel onbewust meedoen in het besluit om te trouwen.

Wat is eigenlijk het verschil als je wel seks hebt maar nog niet getrouwd bent of dat je gaat samen wonen. Dat maakt toch eigenlijk helemaal niets uit.

Samen wonen of trouwen, wat maakt het uit?

Wat maakt het uit als twee mensen die van elkaar houden op vrijdag 14 november nog niet bij elkaar wonen en vanaf zaterdag 15 november wel? Even een paar aanpassingen in huishouden en dat is het dan. Klaar! En als twee christenen gaan samenwonen, dan is God daar toch ook bij? Maakt het God uit? Maakt het ons als ouders uit? Maakt het ons als predikanten uit? Maakt het ons als vrienden uit?

Ja, wat mij betreft maakt het wel degelijk uit!

De betekenis van een mijlpaal

Als man en vrouw hun huwelijk laten bevestigen in gemeentehuis en kerk dan is er een dag en een tijdstip waarop zij elkaar liefde en trouw beloven. Daarnaast wordt er een verbond gesloten met God en met elkaar en Zijn zegen wordt knielend gevraagd wordt over het huwelijk. Tenslotte wordt er ook verantwoording in de gemeente, in het publieke domein, afgelegd. Het markeren van een plek en een tijd in aanwezigheid van mensen die van ons houden is belangrijk! Waarom is dat belangrijk? Welke betekenis heeft dat dan?

Ik moet dan onbewust denken aan de kloosterorders; misschien een wat onverwachte vergelijking met het huwelijk. Wanneer een monnik of non toe wil treden tot een kloosterorde, volgt er een tijd van voorbereiding en diverse inwijdingsrituelen. Ook doet de monnik één of meerdere beloften. Bij de inwijding tot bijvoorbeeld de Benedictijner kloosterorde worden er een drietal beloften afgelegd. Eén van die beloften is de ‘stabilitas’ (letterlijk zo iets als ‘erbij blijven, niet weg lopen’).³ De monnik belooft de rest van zijn leven toegewijd te zijn aan dát klooster, die gemeenschap, op die plaats te blijven tot de dood hem zal scheiden.

Maar deze belofte is niet slechts ‘horizontaal’. Ten diepste wordt God, Maker van ons mensen, Drager van de kloostergemeenschap trouw en toewijding belooft.

Als we elkaar ‘stabilitas’ beloven in onze huwelijksbelofte, dan beloven we toewijding door liefde en trouw tot de dood ons scheidt. En ten diepste leggen we die belofte af aan God, die onze Maker is en Drager van ons leven, van ons huwelijk. Wanneer twee mensen gaan samenwonen van 14 op 15 november, dan raakt dat moment van trouw en toewijding uitspreken, de verantwoording nemen en een zegen vragen, weg. Het moment waarop de één tegen de ander zegt: “Ik zal altijd bij je blijven. Ik zal mij inspannen om jouw belang voor op te stellen onder ALLE omstandigheden. Ik zal je liefhebben met alles wat ik heb” gaat verloren. In de huwelijksluiting doe je als echtpaar ook een appél op de gemeente; “We hebben jullie nodig. We kunnen het niet alleen. Hou een oogje op ons.”

De verbondsluiting heeft oude papieren en zijn er goede gronden te vinden in de Bijbel om waarde te hechten aan het sluiten van een verbond tussen God en elkaar.

Hebben samenwonenden dan niet de intentie om elkaar te blijven liefhebben, toegewijd te zijn enz.? Waarschijnlijk wel! Maar we weten ook dat het leven en de levenspraktijk weerbarstiger is dan we zouden willen. Als christenen weten we heel goed dat het moeilijk is een toegewijd leven te leiden. Toewijding aan God valt ons zwaar alsook toewijding aan elkaar. Zonder Gods liefde is onze liefde uiteindelijk beperkt en zelfgericht. Daarom vragen wij Hem om Zijn Zegen. Is dat dan een soort ‘toverspreuk’ een ‘orakel’ waardoor wij wel opeens liefhebben? Nee, het is leven in gehoorzaamheid, als discipel achter Hem aan gaan en Hem daarin volgen. Dit is onze eerste en grootste prioriteit. Uiteindelijk kan dat alleen maar wanneer God ons vult met zijn liefde en genade. Elke dag opnieuw. En vanuit die liefde van God, hebben wij elkaar lief. Meer dan we gedacht en verwacht hadden.

Uitnodigend huwelijksleven

Wat mij raakt is dat wij (als oudere generatie) blijkbaar niet zichtbaar hebben kunnen maken dat het leven met God een extra dimensie aan ons huwelijk geeft. We doen het als christenen niet anders, laat staan beter in ons huwelijk. Ook in onze kerken verlaten mensen elkaar en zijn er verdrietige en moeilijke omstandigheden in huwelijken die soms uitlopen op een echtscheiding. Dit willen we misschien niet, maar het gebeurt wel. Daarmee is de betekenis, het uitnodigende doel van het

³ Een levensregel voor beginners, Wil Derkse, pagina 42 en 43

huwelijk (zoals Christus met Zijn gemeente om gaat) weg geraakt.⁴ Wij laten als 'oudere generatie' blijkbaar (te) weinig zien dat het huwelijksleven met God de moeite waard is om gevierd en gemarkeerd te worden. Wat is een christelijk huwelijk? Hoe krijgt dit invulling in het leven van elke dag en is dit dan echt anders dan een huwelijk tussen niet gelovigen of anders gelovigen? Wat maakt dan ten diepste het verschil?

Dat God de Derde wil zijn in ons huwelijk is ten diepste het verschil. Zoals Hij leefde met Zijn volk, het wegleidde uit de slavernij en bracht in het beloofde land ... diezelfde God is de Derde in ons huwelijk. Hij trekt op met mensen die Hem niet vertrouwen, Hem ongehoorzaam zijn, een betere leider voor ogen hebben, denken dat ze een handigere route hebben bedacht, het eten en Gods zorgzaamheid zat zijn en twifelen aan Zijn goedheid. Die God heeft Zijn Handen niet van Zijn volk afgetrokken en hen niet losgelaten. Wij mogen onze kinderen onvoorwaardelijk lief hebben, ook als zij keuzes maken, die niet de onze zijn.

Wij mogen onze kinderen onvoorwaardelijk lief hebben, ook als zij keuzes maken, die niet de onze zijn.

Dat God de Derde is in ons huwelijk wordt zichtbaar doordat Hij medeverantwoordelijk wil zijn voor en in ons huwelijk. Hij wil elke dag opnieuw deelgenoot zijn van ons leven. En ons kracht, creativiteit en liefde geven om onze echtgenoot lief te hebben. Daarnaast is Gods genadige vergevingsgezindheid ons ten voorbeeld. Wij mogen elkaar steeds opnieuw een genadevolle herkansing geven en de ander vergeven zoals God ook ons vergeeft. Dat is niet makkelijk 'zand erover'. Gods vergeving voor ons heeft Hem alles gekost. Dat maakt het voor ons mogelijk om elkaar vergeving te schenken en ook om vergeving te vragen. Deze levenswijze kan jongeren uitnodigen te gaan voor GOUD! Inspirerend en uitdagend!

Durven wij nieuwe wegen te gaan

De vraag is nu: "Kunnen wij nieuwe wegen vinden in het omgaan met vragen en dilemma's van deze tijd die het leven in deze tijd en in onze cultuur recht doen en tóch gehoorzaam blijven aan Gods heilzame principes?"

- Laten we beginnen te erkennen dat er verschil bestaat tussen leer en leven en dat wij binnen de gemeente vaak de 'leer' als uitgangspunt nemen, maar dat voor jongeren het gesprek start bij het 'leven' van alledag. Bij de dagelijkse praktijk: "Hoe geef ik vorm en inhoud aan mijn leven?" Luister naar dat verhaal!
- Daarin helpt het niet als wij normatief spreken over hun keuzes en hen belerend toeroepen dat zij de verkeerde keuze maken. Veel eerlijker is het, om naar onszelf te kijken als oudere generatie en met elkaar te onderzoeken waarom het 'gaan voor goud' blijkbaar jongeren niet uitdaagt en hen inspireert. Hoe komt dat?

⁴ Het huwelijk, Tim Keller, 2012

- Beschouw het samenwonen als levensfeit. Het is zo. Heel veel jongeren wonen samen. Maar als kerk heb je juist de kans, de mogelijkheid om hierin onvoorwaardelijk en niet afwijzend om te gaan met deze jongeren. En investeer in hun relatie, want God heeft ook voor hen een gezonde en goede relatie voor ogen. Daag ze uit om te gaan voor GOUD.
- Hoor je bij de kudde ... blijf dan dichtbij de Herder. Hoor je er nog niet bij, kom dan gewoon binnen met alles wat je hebt en wat je niet hebt. Je mag er bij horen, zoals je bent!
- In deze tijd wordt het markeerpunt, het tijdstip, de dag van je leven gekoppeld aan een groot feest dat heel veel geld kost. Het is niet moeilijk om daar 10.000 euro aan uit te geven. Blijkbaar is dit markeerpunt belangwekkender dan de 'verbondssluiting'. Hoe komt het dat deze prioriteit zo verschoven is?
- Dat kan ook anders. Het sluiten van een huwelijk, het verbond met God kan ook 'gewoon' in een zondagse kerkdienst plaats vinden. Twee mensen kunnen op vrijdag naar het gemeente huis gaan en op zondag elkaar hun toewijding vertellen voor aan in de kerk. Ze sluiten op dat moment een verbond met elkaar en met God en krijgen Zijn zegen. De gemeente zingt voor hen een zegenlied en met een beetje goede wil een vrolijk koffiemoment na de dienst. Wat houdt ons tegen? Precies traditionele denkpatronen over een droomhuwelijk en alles wat daarbij hoort.
- Laten we als gemeente zorg dragen voor jonge huwelijken in de kerk. Een mentorechtpaar dat optrekt met een jonger stel en voor hen bidt en hen waar nodig bemoedigt . Wat kan dat veel spanning voorkomen. Het mentorechtpaar is kwetsbaar over hun eigen huwelijksleven wat ook zijn hoogte- en dieptepunten heeft gekend en wil daarvan delen.
- Daag als gemeente de jongere generaties uit om te gaan voor GOUD, omdat zij (nog) niet zien wat zij verliezen als ze dat niet doen. Daar zijn de fronsende wenkbrauwen van de oudere generatie heel behulpzaam in!

Ga voor goud, als je van elkaar houdt. Want waarom zou je tevreden zijn met minder?

Auteur

Jeanette de Korte-Mourik is werkzaam als docent pastoraat en relaties aan de Academie voor Theologie aan de CHE. Met haar man Hans leidt zij de Stichting "Ruimte voor je Relatie".

Meer weten? Kijk dan op www.ruimtevoorjere relatie.nl